ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

ក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រ

២០២៣

ឯកសារបោះពុម្ពនេះត្រូវបានរៀបចំចងក្រងឡើងដោយគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍វិស័យអប់រំមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិទី២ (USE-SDP-2) របស់ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា និងក្រោមកិច្ចសហការជាមួយអង្គការសកម្មភាពសម្រាប់ការអប់រំនៅកម្ពុជា ដើម្បីចងក្រងជាឯកសារនវានុវត្តក្នុងការបង្កើត និងការដឹកនាំក្លឹប។

រូបភាពក្របសៀវភៅ: រចនាដោយលោក អឿ សារីន អង្គការសកម្មភាពសម្រាប់ការអប់រំនៅកម្ពុជា

© ក្រសួង អ.យ.ក ២០២៣

មាតិកា

បុព្វកថា iii

១. សេចក្តីផ្តើម ១

២. វត្ថុបំណង ១

៣. សម្ភារៈ ១

៤. ដំណើរការអនុវត្តសកម្មភាព ២

៤.១. គោលការណ៍រៀបចំក្លឹប ២

៤.១.១. ការស្ម័គ្រចិត្ត ២

៤.១.២. ទំហំ ២

៤.១.៣. កម្រិតថ្នាក់គោលដៅ ៣

៤.១.៤. ការវាយតម្លៃចំណាប់អារម្មណ៍សិស្ស និងការតម្រង់ទិស ៣

៤.១.៥. ការបែងចែកតារកិច្ច ៣

៤.១.៦. ការកំណត់ផែនការ ៤

៤.១.៧. ការកំណត់ធនធាន ៥

៤.២. សកម្មភាពស្នើឡើង ៥

៤.២.១. ទស្សនកិច្ចសិក្សា ៥

៤.២.២. សកម្មភាពស្រាវជ្រាវប្រវត្តិសាស្ត្រតាមរយៈសម្ភាសន៍ ១២

៤.២.៣. ការតាំងពិព័រណ៍ស្នាដៃក្នុងបណ្ណាល័យ និងថ្នាក់រៀន ១៣

៤.២.៤. ការអញ្ជើញវាគ្មិន ១៧

៤.២.៥. ការបង្កើតខិត្តប័ណ្ណផ្សព្វផ្សាយតំបន់មូលដ្ឋាន ១៧

៤.២.៦. ការផ្សារភ្ជាប់ក្លឹបជាមួយនឹងការរៀនសូត្ររបស់សិស្សដទៃទៀត ១៨

ឧបសម្ព័ន្ធទី១៖ ការវាយតម្លៃចំណាប់អារម្មណ៍សិស្ស 19

ឧបសម្ព័ន្ធទី២៖ ការបែងចែកតារកិច្ច ២០

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣៖ ការកំណត់ផែនការ ២១

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤៖ ការកំណត់ធនធាន ២២

មុខកថា

ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស គឺជាកត្តាសំខាន់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។ ការអប់រំបានបណ្តុះនូវមូលធនមនុស្សប្រកបដោយវិជ្ជាសម្បទា បំណិនសម្បទា ចរិយាសម្បទា កាយសម្បទា និងមនសិការវិជ្ជាជីវៈសម្រាប់សង្គមជាតិ។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានកសាងឯកសារក្លឹបសិក្សាបន្ថែមសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅតាមគ្រឹះស្ថានមធ្យមសិក្សា។

ឯកសារនេះ នឹងផ្តល់នូវទិដ្ឋភាពថ្មីៗ ដល់សិស្សានុសិស្សទាំងអស់ដែលត្រូវការសិក្សាបន្ថែមក្រៅពីការរៀននៅក្នុងថ្នាក់រៀន។ ការបង្កើតក្លឹបសិក្សា គឺជាការងារស្ម័គ្រចិត្ត ដែលនឹងត្រូវជ្រើសរើសយកទៅអនុវត្តតាមតម្រូវការជាក់ស្តែងរបស់គ្រឹះស្ថានមធ្យមសិក្សា។ ការណ៍នេះ សិស្សានុសិស្ស នឹងទទួលបានឱកាសអភិវឌ្ឍគុណសម្បទាផ្ទាល់ខ្លួនបន្ថែមទៀត តាមរយៈការចូលរួមសកម្មភាពក្លឹបសិក្សា ណាមួយដែលពួកគេចាប់អារម្មណ៍។ ការផ្តល់សេវាអប់រំមានលក្ខណៈសម្បូរបែបនេះ នឹងមានផលជះវិជ្ជមាន ដល់ការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថ និងអាកប្បកិរិយារបស់សិស្សានុសិស្ស ឱ្យមានលទ្ធភាពសម្របខ្លួនទៅនឹងការវិវត្តជឿនលឿននៃសង្គមជាតិក្នុងយុគសម័យឌីជីថល។

ការបង្កើតក្លឹបសិក្សា ទាមទារឱ្យមានយន្តការណែនាំច្បាស់លាស់អំពី តួនាទី និងភារកិច្ច សម្រាប់គ្រូដឹកនាំ និងសមាជិកក្លឹប តម្រូវការធនធានគាំទ្រ លំនាំសកម្មភាពត្រូវអនុវត្ត និងប្រធានបទដែលត្រូវសិក្សាក្នុងអំឡុងពេលដំណើរការក្លឹប។ ឯកសារនេះ បានផ្តល់នូវមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ដល់គណៈគ្រប់គ្រងសាលារៀន និងលោកគ្រូអ្នកគ្រូ ក្នុងការចាត់ចែង រៀបចំ បង្កើតឱ្យមានក្លឹបសិក្សានៅក្នុងគ្រឹះស្ថានសិក្សារបស់ខ្លួន ដើម្បីផ្តល់ឱកាសដល់សិស្ស ដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ចូលរួមក្នុងសកម្មភាពក្លឹបណាមួយដោយការស្ម័គ្រចិត្ត។

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា សង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា គ្រឹះស្ថានមធ្យមសិក្សា នឹងប្រើប្រាស់ឯកសារនេះជាមូលដ្ឋានក្នុងការបង្កើតក្លឹបសិក្សា ដោយបត់បែនតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែងរបស់សាលារៀន ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព សំដៅរួមចំណែកកសាង និងអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សនៅកម្ពុជាឱ្យកាន់តែល្អប្រសើរ។

ថ្ងៃ[illegible] ១ រោច ខែផល្គុន ឆ្នាំខាល ចត្វាស័ក ព.ស.២៥៦៦

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៣

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

បណ្ឌិតសភាចារ្យ **ហង់ជួន ណារ៉ុន**

១. សេចក្តីផ្តើម

ឯកសារនេះបង្កើតឡើង ដើម្បីជួយដល់សាលាមធ្យមសិក្សាក្នុងការផ្តល់ឱកាសដល់សិស្សឱ្យសិក្សាស្វែងយល់បន្ថែមទៀតពីប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា។ ឱកាសនោះ នឹងផ្តល់ការយល់ដឹងដល់សិស្សឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយពីមេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រដែលមិនត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងសៀវភៅសិក្សាគោល។ ការយល់ដឹងរបស់សិស្សផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ នឹងបង្កើនការរៀនរបស់ពួកគេបានដល់ទៅពីរបីរបៀបដូចជា វាអាចឱ្យពួកគេដឹងពីសកម្មភាពដែលបានកើតឡើងក្នុងពេលអតីតបន្តរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ វាជួយឱ្យពួកគេបង្កើនមោទនភាពពីទីកន្លែងណាមួយ យល់ដឹងពីអត្តសញ្ញាណអ្វីមួយដែលទាក់ទងនឹងតំបន់ណាមួយ យល់ដឹងពីកន្លែងនោះ ហើយអាចដឹងថាតើកន្លែងនោះនឹងក្លាយទៅជាយ៉ាងណានៅពេលអនាគត។ ឱកាសដ៏ពិសេសនេះ នឹងធ្វើឱ្យការរៀនសូត្រកាន់តែមានលក្ខណៈគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ថែមទៀត និងប្រកបដោយភាពទាក់ទាញអារម្មណ៍ស្របតាមបញ្ញត្តិសាលាកុមារមេត្រី។ ដើម្បីផ្តល់បទពិសោធន៍បែបនេះ សាលារៀនគួររៀបចំក្រុមសិស្សជាលក្ខណៈក្រៅផ្លូវការមួយក្នុងក្លឹបមុខវិជ្ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ(ក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រ) ស្ថិតក្រោមការដឹកនាំរបស់គ្រូម្នាក់ ឬច្រើននាក់។ សមាជិកភាពដែលចូលរួមបង្កើតក្រុមនេះ គឺជាការស្ម័គ្រចិត្ត។ គោលបំណងក្លឹប គឺរៀបចំសកម្មភាពតាមរចនាសម្ព័ន្ធ ដែលតម្រូវឱ្យសិស្សមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធលើការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីប្រវត្តិតំបន់របស់ពួកគេ។ សកម្មភាពបែបនេះ អាចជាការស្រាវជ្រាវតាមរយៈការនិយាយផ្ទាល់មាត់ក៏បាន (ឧ. ការសម្ភាសជាមួយមនុស្សមានបទពិសោធន៍ពីប្រធានបទមួយចំនួន) ធ្វើទស្សនកិច្ចសិក្សា ការរៀនបង្កើតផែនទី ឬការសរសេររបាយការណ៍ពីប្រធានបទណាមួយដែលតម្រូវឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវតាមមូលដ្ឋាន។

★ក្លឹបគឺៈ ការប្រមូលផ្តុំនៃមនុស្សមួយក្រុមដោយមានគោលដៅរួម ឬមានចំណង់ចំនូលចិត្តដូចគ្នាដើម្បីធ្វើកិច្ចការរួម និងផលប្រយោជន៍រួមមួយ ។

២. វត្ថុបំណង

- សិស្សមានឱកាសរៀនបន្ថែមពីប្រវត្តិសាស្ត្រដែលទាក់ទងនឹងសហគមន៍របស់ពួកគេ។
- គ្រូអាចប្រើឯកសារនេះ ដើម្បីជួយសិស្សឱ្យចេះរៀបចំសកម្មភាពតាមរចនាសម្ព័ន្ធដែលជំរុញឱ្យពួកគេយល់ដឹងកាន់តែច្រើនពីប្រវត្តិសាស្ត្រតំបន់របស់ពួកគេ។

៣. សម្ភារៈ

- សម្ភារៈទាក់ទងនឹងការសិក្សាស្រាវជ្រាវប្រវត្តិសាស្ត្រ (ឧ. សៀវភៅ ផែនទី គុ ។ល។)
- សម្ភារៈសិក្សា ប៊ិក សម្រាប់សរសេររបាយការណ៍ និងធ្វើបទបង្ហាញ
- សម្ភារៈសម្រាប់ដាក់តាំងពិព័រណ៍ផែនទី។ល។
- ថវិកាសម្រាប់ធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សា
- ថវិកាសម្រាប់សិស្ស និងគ្រូ ដើម្បីរៀបចំការប្រជុំនៅស្នាក់ការកណ្តាលរបស់សាលារៀន។

៤. ដំណើរការអនុវត្តសកម្មភាព

៤.១. គោលការណ៍រៀបចំក្លឹប

ការបង្កើតក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រ ត្រូវធ្វើឡើងដោយមានគោលការណ៍អនុវត្តសំខាន់ៗមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

៤.១.១. ការស្ម័គ្រចិត្ត

អ្នកសម្របសម្រួលសាលារៀនត្រូវយល់ថា ការចូលរួមក្នុងក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ គឺមិនមែនសម្រាប់សិស្សគ្រប់គ្នាទេ ហើយក៏មិនមែនជាការបង្ខិតបង្ខំសិស្សឱ្យចូលរួមក្នុងក្លឹបនេះដែរ។ សិស្សមានចំណូលចិត្តខុសៗគ្នា ដូចនេះអ្នកសម្របសម្រួល គួរជួយសម្រួលដល់បញ្ហានេះឱ្យបានសមរម្យស្របតាមបញ្ញត្តិសាលាកុមារមេត្រី។ ឧទាហរណ៍ គ្រូអាចបង្កើតក្លឹបនេះក្នុងពេលតែមួយ ខណៈពេលដែលក្លឹបដទៃទៀតត្រូវបានបង្កើតផងដែរ។ វាមានន័យថា មានគ្រូផ្សេងៗទៀតកំពុងបង្កើតក្លឹបដទៃទៀតដែរ ដូចជាក្លឹបវិទ្យាសាស្ត្រ ឬក្លឹបនិពន្ធជាដើម។ គ្រូគួរទុកពេលឱ្យសិស្សជ្រើសរើសក្លឹបដែលពួកគេចង់ចូលរួមឱ្យបានទូលំទូលាយ និងត្រូវមើលថាតើពួកគេមានពេលវេលា និងចំណូលចិត្តក្នុងការចូលរួមក្លឹបដែរឬទេ។

ដូចគ្នានេះដែរ ថ្នាក់ដឹកនាំក៏មិនត្រូវបង្ខំគ្រូឱ្យរៀបចំក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រនេះដែរ។ ការពេញចិត្ត និងការចាប់អារម្មណ៍របស់គ្រូចំពោះការដឹកនាំក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាការចាំបាច់ក្នុងការឈានទៅដល់ភាពជោគជ័យរបស់ក្លឹប ដូច្នេះថ្នាក់ដឹកនាំគួរយល់ថា លទ្ធផលជោគជ័យនឹងពិបាកទទួលបាន ប្រសិនបើបង្ខំគ្រូឱ្យធ្វើសកម្មភាព។ ជាមួយគ្នានេះដែរ គ្រូស្ម័គ្រចិត្តអាចចំណាយពេលផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ខ្លះៗ ដើម្បីធ្វើផែនការសកម្មភាពជាមួយសិស្ស ដូចជាការចូលរួមប្រជុំក្រៅម៉ោងសិក្សា និងការធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ចតាមរមណីយដ្ឋានប្រវត្តិសាស្ត្រនានាក្នុងមូលដ្ឋាន។ គណៈកម្មការគ្រប់គ្រងសាលារៀន ត្រូវពិចារណាលើទម្រង់ការមួយចំនួនទាក់ទងនឹងប្រាក់ឧបត្ថម្ភគ្រូដឹកនាំក្លឹបដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាទៅនឹងទម្រង់ថវិកាសកម្មភាពផ្សេងទៀតដូចជា ការបំប៉នសិស្សរៀនយឺត និងកម្មវិធីគេហកិច្ច ជាដើម។

៤.១.២. ទំហំ

ក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រនេះមានភាពងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រង ពេលធ្វើក្នុងសាលារៀនមួយដោយសារសិស្ស និងគ្រូទាំងអស់ស្ថិតនៅកន្លែងតែមួយ។ ក្នុងករណីខ្លះសាលារៀនមួយចំនួន ដែលនៅក្បែរគ្នាក្នុងតំបន់គោលដៅក៏អាចចូលរួមក្នុងក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រនេះបានដែរ។ ករណីនោះអាចសាមីសាលារៀនប្រធានកម្រង ដើរតួជាអ្នកសម្របសម្រួល។ ប្រសិនបើមានសាលារៀនមួយចំនួនកំពុងអនុវត្តក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រ នាយកសាលារៀនពាក់ព័ន្ធទាំងនោះ អាចសម្រេចចិត្តដាក់ធនធានរួមគ្នាសម្រាប់ធ្វើសកម្មភាពដូចជា ទស្សនកិច្ចសិក្សា ពិព័រណ៍ភាពយន្ត។ល។ ការអនុវត្តសកម្មភាពរួមគ្នា អាចមានអត្ថប្រយោជន៍មួយចំនួនដូចជា ការជៀសវាងធ្វើសកម្មភាពជាន់គ្នា ជាពិសេសករណីដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សា។ ការសម្របសម្រួលក្នុងកម្រិតនេះ ពេលខ្លះអាចជួបបញ្ហាប្រឈម។ នាយកសាលារៀនដែលពាក់ព័ន្ធគួរពិនិត្យមើលកម្រិតចំណាប់អារម្មណ៍ចូលរួមក្នុងក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រពីសាលារៀនមួយចំនួន ចម្ងាយរវាងសាលារៀន និងការពេញចិត្តរបស់គ្រូដឹកនាំនៅពេលសម្រេចចិត្តថាតើត្រូវរៀបចំក្លឹបរួមគ្នា ឬដាច់ដោយឡែក។ ក្នុងករណីអនុវត្តសកម្មភាពរួមគ្នាគេត្រូវចាត់ចែងថវិកាដែលចាំបាច់សម្រាប់ការធ្វើដំណើរសម្របសម្រួលកិច្ចប្រជុំអន្តរសាលា។

៤.១.៣. កម្រិតថ្នាក់គោលដៅ

ការចូលរួមក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាសកម្មភាពមួយដែលលើកដំបូងយើងត្រូវកំណត់ជ្រើសរើសយកសិស្សពេញវ័យ។ នៅពេលដែលសាលាមានបទពិសោធច្រើនពីការរៀបចំក្លឹបនេះហើយ គ្រូអាចធ្វើការសាកល្បងរៀបចំសកម្មភាពក្លឹបដែលសមរម្យទៅនឹងសិស្សតូចៗបាន។ ប៉ុន្តែសម្រាប់សាលាមធ្យមសិក្សា ក្លឹបនេះអាចរៀបចំនៅកម្រិតថ្នាក់មធ្យមសិក្សទុតិយភូមិ អាស្រ័យលើលទ្ធភាពរបស់គ្រូ ថាតើគាត់ចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការងារនេះ ឬយ៉ាងណា។

៤.១.៤. ការវាយតម្លៃចំណាប់អារម្មណ៍សិស្ស និងការតម្រង់ទិស

ការចូលរួមក្លឹប គឺអាស្រ័យលើការសម្រេចចិត្តរបស់សិស្សផ្ទាល់។ ការវាយតម្លៃចំណាប់អារម្មណ៍សិស្សពីការចូលរួមក្លឹបនេះ គ្រូត្រូវពន្យល់ណែនាំពីអត្ថន័យក្លឹបនោះជាមុនសិន។ ការណែនាំនេះអាចនិយាយផ្ទាល់មាត់ទៅកាន់សិស្សក្នុងថ្នាក់ ឬអាចសរសេរបិទនៅទីធ្លាបរិវេណសាលា ឬយើងអាចប្រើវិធីទាំងពីរនេះតែម្តង។ សេចក្តីណែនាំទាំងអស់រួមមានចំណុចដូចខាងក្រោមនេះ៖

- **វត្ថុបំណង៖** ដើម្បីបង្កើនការយល់ដឹងរបស់សិស្សពីប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងមូលដ្ឋាន។
- **សកម្មភាព៖** ធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សា ការតាំងពិព័រណ៌ប្រវត្តិសាស្ត្រ ការស្រាវជ្រាវជាក្រុមតាម រយៈសម្ភាសន៍ និងការអានសៀវភៅ។ល។
- **ការវាយតម្លៃ៖** ពុំមានការវាយតម្លៃ ឬដាក់ពិន្ទុជាលក្ខណៈផ្លូវការទេ គឺសិស្សចូលរួមក្នុងសកម្មភាពក្លឹបដោយការពេញចិត្តរបស់ពួកគេ ពុំមែនដោយសារការបង្ខំឡើយ។
- **ការចូលរួម៖** សមាជិកភាពក្លឹបចូលរួមដោយស្ម័គ្រចិត្ត។
- **ការប្រជុំ៖** ការប្រជុំសាមញ្ញ (២សប្តាហ៍ម្តង) ដើម្បីពិភាក្សាពីសកម្មភាពដែលបានគ្រោងទុក។ ចំណុចខាងលើនេះ ត្រូវអនុវត្តក្រៅម៉ោងសិក្សា ឬថ្ងៃឈប់សម្រាក។

អនុវត្តតាមសេចក្តីណែនាំនេះ គ្រូត្រូវសួរសិស្សថាតើពួកគេចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការចូលរួមក្លឹបនេះឬទេ ហើយកំណត់ឱ្យបានពីកម្រិតនៃការចាប់អារម្មណ៍របស់ពួកគេ។ ការវាយតម្លៃចំណាប់អារម្មណ៍សិស្ស គ្រូត្រូវប្រើទម្រង់ដែលមានក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី១**។ ទម្រង់នេះមានប្រយោជន៍ ពីព្រោះវាទប់ស្កាត់មិនឱ្យមានការគាបសង្កត់ និងបង្ខំសិស្សឱ្យនិយាយថា យល់ព្រម ឬ មិនយល់ព្រម ជាពិសេសនៅចំពោះមុខគ្រូ សិស្សបង្ហាញនូវភាពមិនស្មោះត្រង់។ អាស្រ័យហេតុនេះ គ្រូត្រូវផ្តល់ពេលឱ្យសិស្សរយៈពេលពី ១០ ទៅ ១៥នាទី ដើម្បីឱ្យពួកគេធ្វើការសម្រេចចិត្តមុនពេលបំពេញទម្រង់ និងមុនពេលប្រគល់ទម្រង់នោះជូនគ្រូវិញ។

៤.១.៥. ការបែងចែកតួនាទីកិច្ច

នៅពេលមានកិច្ចប្រជុំក្លឹបជាលើកដំបូង គ្រូដឹកនាំក្លឹប ត្រូវជ្រើសរើសសមាជិកមួយចំនួនដើម្បីទទួលខុសត្រូវលើកិច្ចការនានា។ ការជ្រើសរើសនេះ ធ្វើឡើងដោយការបោះឆ្នោត ឬ តាមរយៈការលើកដៃ។ តួនាទីគឺមិនទៀងទាត់ទេ រួមមាន ១)ប្រធាន ២)អនុប្រធាន និង ៣)ហិរញ្ញិក។ ប្រសិនបើមានសិស្សច្រើននាក់នៅក្នុងក្លឹប (ឧ. ១៥នាក់ ឬច្រើនជាងនេះ) ចាំបាច់ត្រូវមានប្រធានក្រុម ១នាក់ សម្រាប់សម្របសម្រួលសិស្ស ៣ ឬ

៤នាក់នោះ។ ការទទួលខុសត្រូវនេះបានភ្ជាប់ជូនក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី២។** គ្រូដឹកនាំក្លឹបត្រូវពន្យល់ និងបង្ហាញដល់សមាជិកក្លឹបទាំងអស់។ នៅក្នុងជំហានដំបូងនៃសកម្មភាពក្លឹប គ្រូដឹកនាំត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការចូលរួមចំណែកជួយសមាជិកក្លឹប ដើម្បីឱ្យពួកគេមានទំនាក់ទំនងគ្នា និងបំពេញតួនាទីបានល្អ។ ជាមួយគ្នានោះដែរ គ្រូដឹកនាំត្រូវខិតខំប្រឹងប្រែងបំពេញភារកិច្ចឱ្យបានល្អ ដើម្បីជួយសិស្សឱ្យទទួលបានបទពិសោធន៍ការងារល្អប្រសើរ។

៤.១.៦. ការកំណត់ផែនការ

កិច្ចការមួយក្នុងចំណោមកិច្ចការទាំងឡាយដែលក្លឹបត្រូវធ្វើគឺ ការរៀបចំផែនការសកម្មភាពដែលបានស្នើសុំក្នុងរយៈពេល១ត្រីមាស។ ទម្រង់ផែនការសកម្មភាពក្លឹបមានលក្ខណៈសមស្របពីមួយសប្ដាហ៍ទៅមួយសប្ដាហ៍ក្នុងខែនីមួយៗ ដូចបានភ្ជាប់ជូននៅក្នុង **ឧបសម្ព័ន្ធទី៣**។ មុនពេលធ្វើផែនការគ្រូគួរពិនិត្យមើលថាតើសកម្មភាពណាដែលអាចធ្វើទៅបាន រួចកំណត់យកគម្រោង១ ឬ ២ ដែលក្លឹបនឹងអនុវត្តក្នុងត្រីមាសនីមួយៗ។ ឧទាហរណ៍ ក្លឹបចង់ឱ្យសិស្សសិក្សាពីប្រាសាទនៅក្នុងតំបន់មួយ។ មុនពេលទៅមើលប្រាសាទនោះ គ្រូអាចបរិយាយពីប្រវត្តិខ្លះៗរបស់ប្រាសាទ និងណែនាំពីអ្វីដែលសិស្សត្រូវធ្វើនៅពេលទៅដល់ដូចជា ថាតើប្រាសាទនោះត្រូវបានកសាងនៅឆ្នាំណា (ដោយពិនិត្យមើលបែបបទអក្សរសិលាចារិក ឬសាកសួរព័ត៌មានពីចាស់ទុំនៅមូលដ្ឋាននោះផ្ទាល់) ទីតាំង និងរចនាបថប្រាសាទ ការថតរូបក្បាច់ចម្លាក់សំខាន់ៗ ការផ្ដិតអក្សរសិលាចារិក និងការអានពីប្រវត្តិរបស់ប្រាសាទនោះជាមុន។ គ្រូអាចពន្យល់សិស្សពីរបៀបនៃការពិនិត្យមើលវត្ថុទាំងនោះផងដែរ។ សូមមើល**ឧបសម្ព័ន្ធទី៤**។ នៅពេលការសិក្សាស្រាវជ្រាវបញ្ចប់ ក្លឹបត្រូវរៀបចំការដាក់តាំងពិព័រណ៍ក្នុងបណ្ណាល័យ ឬថ្នាក់រៀន ព្រមទាំងធ្វើបទបង្ហាញពីអ្វីដែលបានស្រាវជ្រាវនោះទៅដល់សិស្សដទៃទៀតដែលមិនមែនជាសមាជិករបស់ក្លឹប។ គ្រប់សកម្មភាពទាំងនេះ គួរតែសរសេរទុកនៅក្នុងផែនការ។ សូមមើលឧទាហរណ៍ក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

តារាងទី១៖ ការកំណត់ផែនការ

ត្រីមាសទី១

សកម្មភាព	វិច្ឆិកា				ធ្នូ				មករា			
	១	២	៣	៤	១	២	៣	៤	១	២	៣	៤
១. កិច្ចប្រជុំទី១៖ ស្វែងរកគម្រោងស្រាវជ្រាវប្រវត្តិសាស្ត្រ	√											
២. កិច្ចប្រជុំទី២៖ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើកដំបូង (ការរៀនពីអក្សរខ្មែរបុរាណ)		√										
៣. កិច្ចប្រជុំទី៣៖ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើកដំបូង (ការរៀនពីរចនាបថប្រាសាទ ទីតាំង ផែនទី។ល។)				√								
៤.ដំណើរទស្សនកិច្ចលើកដំបូងទៅកាន់ប្រាសាទបុរាណក្នុងតំបន់				√								

៥. ដំណើរទស្សនកិច្ចលើកទី២ ទៅកាន់ប្រាសាទបុរាណក្នុងតំបន់					√							
៦. កិច្ចប្រជុំទី៤៖ រៀបចំផែនការតាំងពិព័រណ៍ ដើម្បីឱ្យដឹងថាតើដំណើការស្រាវជ្រាវនោះយ៉ាងដូចម្តេច? រៀបចំកិច្ចការ ហើយត្រូវសម្រេចចិត្តថាតើនរណាត្រូវធ្វើកិច្ចការអ្វី?						√						
៧. ជួបជុំគ្នាដើម្បីរៀបចំការតាំងពិព័រណ៍ក្នុងបណ្ណាល័យ							√	√				
៨. ធ្វើបង្ហាញពីប្រាសាទដល់សិស្សដទៃទៀត									√			

៤.១.៧. ការកំណត់ធនធាន

ដើម្បីធ្វើឱ្យសកម្មភាពក្លឹបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ចាំបាច់ត្រូវមានធនធានមួយចំនួនដូចជា សម្ភារៈកន្លែងប្រជុំ (បណ្ណាល័យ ឬថ្នាក់រៀនទំនេរ) សៀវភៅនៅក្នុងបណ្ណាល័យសម្រាប់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ បន្ទប់កុំព្យូទ័រសម្រាប់សរសេររបាយការណ៍ (ប្រើចំពោះថ្នាក់មធ្យមសិក្សា) និងធនធានថវិកា។ ធនធានប្រើប្រាស់ជាតម្រូវការសម្រាប់អនុវត្តសកម្មភាពជាក់ស្តែងដូចខាងក្រោម៖

- ក្រដាសសម្រាប់កត់ត្រា ឬសរសេររបាយការណ៍ (សម្រាប់ក្រុមទាំងអស់)
- ក្រដាសផ្ទាំងធំសម្រាប់គូផែនទី ធ្វើការដាក់តាំងពិព័រណ៍ និងប្រជុំ
- ហ្វឺតសម្រាប់សរសេររៀបចំការតាំងពិព័រណ៍
- ថវិកាសម្រាប់ធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សា
- ម៉ាស៊ីនថតរូប
- ថវិកាសម្រាប់ចំណាយផ្សេងៗ

ថវិកាក្លឹបត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយគណៈកម្មការគ្រប់គ្រងសាលាក្នុងពេលដំណើរការរៀបចំផែនការប្រចាំឆ្នាំដែលធ្វើឡើងនៅដើមឆ្នាំសិក្សានីមួយៗ។ សូមមើលក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី៤**។

៤.២. សកម្មភាពស្នើឡើង

សកម្មភាពនានាជាច្រើនដែលក្លឹបអាចរៀបចំកែលម្អកិច្ចការដើម្បីមើលទៅឱ្យចាប់អារម្មណ៍ និងមានលក្ខណៈគិតស៊ីជម្រៅសម្រាប់សិស្ស។ សកម្មភាពដែលបានផ្តល់ឱ្យខាងក្រោមនេះ គឺគ្រាន់តែជាឧទាហរណ៍ប៉ុណ្ណោះ។ គ្រូ និងសមាជិកក្លឹប អាចបញ្ចេញយោបល់ផ្ទាល់ខ្លួនពីអ្វីដែលពួកគេចង់ធ្វើដើម្បីពង្រីកនូវឱកាសរៀនសូត្រតាមរយៈការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិ ឬ ប្រវត្តិសាស្ត្រតំបន់។

៤.២.១. ទស្សនកិច្ចសិក្សា

ការដឹកនាំសិស្សឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវរយៈពេលខ្លីទៅកាន់ទីកន្លែងណាមួយនៃតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រ គឺជាសកម្មភាពមួយក្នុងចំណោមសកម្មភាពសិក្សាទាំងឡាយដែលក្លឹបអាចធ្វើបាន។ ប្រាសាទបុរាណបានផ្តល់ឱកាសច្រើនបំផុតសម្រាប់សកម្មភាពសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ ប៉ុន្តែយើងអាចសិក្សាពីអ្វីផ្សេងៗទៀត ដូចជាការទៅមើលសំណង់អគារចាស់ៗដែលនៅសេសសល់ពីសម័យអាណានិគមបារាំង តំបន់សមរភូមិចាស់ៗ ឬសារមន្ទីរ (នៅភ្នំពេញ ឬសៀមរាប)។ សិស្សគួរសិក្សាស្រាវជ្រាវពីទីកន្លែងណាមួយ ព្រមទាំងបញ្ចេញមតិយោបល់ពី

សកម្មភាពដែលពួកគេចង់ធ្វើមុនពេលធ្វើដំណើរទៅកន្លែងនោះ។ គ្រូដឹកនាំក្លឹប ត្រូវធ្វើគម្រោងផែនការសកម្មភាពជាមួយសមាជិកក្លឹប។ មុនពេលឱ្យសិស្សស្រាវជ្រាវនៅកន្លែងណាមួយ គ្រូគួរសុំការអនុញ្ញាតពីឪពុកម្តាយរបស់ពួកគេដើម្បីឱ្យពួកគាត់បានដឹងព័ត៌មានជាមុន។ ខាងក្រោមនេះ ជាសេចក្តីអធិប្បាយពីអ្វីដែលត្រូវធ្វើនៅពេលចុះទៅមើលប្រាសាទ សំណង់អគារចាស់ៗ ឬកន្លែងប្រវត្តិសាស្ត្រផ្សេងៗ។

កិច្ចការទី១៖ កាលបរិច្ឆេទសំណង់អគារ

ចំពោះអគារដែលនៅសល់ពីសម័យបារាំង ជាធម្មតាវាតែងមានសសរជាគោលដែលបង្ហាញពីកាលបរិច្ឆេទ រីឯប្រាសាទបុរាណវិញមានការលំបាកក្នុងការមើលកាលបរិច្ឆេទ។ ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយមានវិធីមួយដែលអាចធ្វើឱ្យយើងដឹងបានពីកាលបរិច្ឆេទរបស់វា គឺការពិនិត្យមើលអក្សរសិលាចារិក។ ទោះជាយើងមិនអាចអានអក្សរនោះក៏ដោយ ក៏យើងអាចផ្ទៀងផ្ទាត់អក្សរមួយតួ ឬពីរតួ ជាមួយនឹងចំណែកថ្នាក់អក្សរសម័យបច្ចុប្បន្ន។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងអក្សរសិលាចារិកខាងក្រោមដែលយកមកពីប្រាសាទភ្នំហាន់ជ័យក្នុងខេត្តកំពង់ចាម យើងឃើញថាអក្សរទីមួយ ដូចជាពាក្យ «សា»។

ការប្រើប្រាស់តារាងខាងក្រោមនេះ មានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់កំណត់កាលបរិច្ឆេទប្រាសាទបុរាណនៅកម្ពុជា ហើយបើទោះបីជាអ្នកមិនអាចអានអក្សរបុរាណលើសិលាចារិកទាំងនោះ (ជាទូទៅសរសេរជាភាសាសំស្ក្រឹត និងប្រើអក្សរខ្មែរបុរាណ) ក៏ដោយ ក៏អ្នកអាចកំណត់កាលបរិច្ឆេទប្រាសាទតាមសម័យកាលដោយផ្ទៀងផ្ទាត់ប្រភេទអក្សរទៅនឹងលក្ខណៈខុសប្លែកគ្នារបស់វាដែលបានបង្ហាញក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

ដោយយោងតាមតារាងនេះបានបង្ហាញថាមានសម័យធំៗ ៤ គឺ៖

1. សម័យមុនអង្គរ (មុនសតវត្សរ៍ទី៩)
2. សម័យអង្គរ (សតវត្សរ៍ទី៩ ដល់ សតវត្សរ៍ទី១៥)៖ មានអក្សរ ៤ប្រភេទ ក្នុងសម័យនោះ
3. សម័យក្រោយអង្គរ ឬ សម័យកណ្តាល (សតវត្សរ៍ទី១៥ ដល់ សតវត្សរ៍ទី១៧)

តារាងអក្សរក្រមភាសាខ្មែរបុរាណ
CHARACTER SET OF ANCIENT KHMER SCRIPT

	មុនអង្គរ	សម័យអង្គរ				កណ្តាល	បច្ចុប្បន្ន	
រ៉ូម៉ាំង	ម. អ.	អ.១	អ.២	អ.៣	អ.៤	អ.៥	មូល	ជ្រៀង
ka	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ក	ក
kha	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ខ	ខ
ga	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	គ	គ
gha	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ឃ	ឃ
ṅa	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ង	ង
ca	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ច	ច
cha	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ឆ	ឆ
ja	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ជ	ជ
jha	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ឈ	ឈ
ña	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ញ	ញ
ṭa	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	[ancient glyph]	ដ	ដ

ភាសារ៉ូម៉ាំង	សម័យមុនអង្គរ	សម័យអង្គរ				សម័យក្រោយអង្គរ	បច្ចុប្បន្ន	
		ប្រភេទ ១	ប្រភេទ ២	ប្រភេទ ៣	ប្រភេទ ៤		អក្សរមូល	អក្សរជ្រៀង
ṭha	ឋ						ឋ	ឋ
ḍa		ឌ	ឌ	ឌ	ឌ	ឌ	ឌ	ឌ
ḍha	ឍ						ឍ	ឍ
ṇa	ណ ណ	ណ	ណ	ណ	ណ	ណ	ណ	ណ
ta	ត	ត	ត	ត	ត	ត	ត	ត
tha	ថ	ថ	ថ	ថ	ថ	ថ	ថ	ថ
da	ទ	ទ	ទ	ទ	ទ	ទ	ទ	ទ
dha	ធ ធ	ធ	ធ	ធ	ធ	ធ	ធ	ធ
na	ន	ន	ន	ន	ន	ន	ន	ន
pa	ប	ប	ប	ប	ប	ប	ប	ប
pha	ផ	ផ	ផ	ផ	ផ	ផ	ផ	ផ
ba	ព	ព	ព	ព	ព	ព	ព	ព
bha	ភ	ភ	ភ	ភ	ភ	ភ	ភ	ភ
ma	ម	ម	ម	ម	ម	ម	ម	ម

រូបរាង	មុនអង្គរ	សម័យអង្គរ				កណ្ដាល	បច្ចុប្បន្ន	
		អ ១	អ ២	អ ៣	អ ៤		មូល	
ya	យ	យ	យ	យ	យ	យ	យ	យ
ra	រ	រ រ	រ រ	រ	រ រ	រ	រ	រ
la	ល ល	ល	ល	ល	ល	ល	ល	ល
va	វ	វ	វ	វ	វ	វ	វ	វ
ŝa/ça	ឝ	ឝ	ឝ	ឝ	ឝ	ឝ	ឝ	ឝ
ṣa	ឞ	ឞ	ឞ	ឞ	ឞ	ឞ	ឞ	ឞ
sa	ស	ស	ស	ស	ស	ស	ស	ស
ha	ហ	ហ	ហ	ហ	ហ	ហ	ហ	ហ
ḷa						ឡ	ឡ	ឡ
a	អ អ អ អ	អ	អ	អ	អ	អ	អ	អ

តារាងសំខ្យាសព្ទបុរាណ

ANCIENT NUMBER

	មុនអង្គរ	សម័យអង្គរ				កណ្ដាល	បច្ចុប្បន្ន
រ៉ូម៉ាំង	ម.អ.	អ.១	អ.២	អ.៣	អ.៤	អ.៥	មូល
0	•	•	•	•	•	០	0
1	I	I ១	I ១	I ១	I ១	១	១
2	II	II ២	II ២	II ២	II ២	២	២
3	III	III ៣	III ៣	III ៣	III ៣	៣	៣
4	IIII ៤	IIII ៤	IIII ៤	IIII ៤	IIII ៤	៤	៤
5	IIIII ៥	IIIII ៥	IIIII ៥	IIIII ៥	IIIII ៥	៥	៥
6	IIIIII ៦ ៦	៦	៦	៦	៦	៦	៦
7	IIIIIII ៧	៧	៧	៧	៧	៧	៧
8	IIIIIIII ៨	៨	៨	៨	៨	៨	៨
9	IIIIIIIII ៩	៩	៩	៩	៩	៩	៩
10	IIIIIIIIII X	X ១.	X ១.	+ ១.	X ១.	១០	១០
11	XI	XI ១១	XI ១១	+I ១១	XI ១១	១១	១១
12	XII	XII ១២	XII ១២	+II ១២	XII ១២	១២	១២
13	XIII	XIII១៣	XIII ១៣	+III ១៣	XIII ១៣	១៣	១៣

យើងឃើញថា ទម្រង់អក្សរនេះសមនឹងអក្សរដែលគេប្រើនៅមុនសម័យអង្គរ ហេតុដូចនេះ យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា ប្រាសាទនោះពិតជាត្រូវបានកសាងឡើងក្នុងសម័យអង្គរ ឬមុនសតវត្សរ៍ទី៩។ កិច្ចការមួយក្នុងចំណោមកិច្ចទាំងឡាយដែលគ្រូត្រូវធ្វើ គឺត្រួតពិនិត្យមើលកាលបរិច្ឆេទដែលបញ្ជាក់ពីរយៈពេលខុសគ្នាក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា និងតារាងអក្សរដែលផ្តល់ឱ្យនៅក្នុង**ឧបសម្ព័ន្ធទី៥**។ ការសរសេរឈ្មោះនរណាម្នាក់ជាអក្សរបុរាណ ក៏អាចចាត់ទុកថាជាការធ្វើលំហាត់ដែលធ្វើឱ្យមានភាពសប្បាយរីករាយសម្រាប់សិស្សផងដែរ។

គំនូសទី១៖ គំរូអក្សរសិលាចារិកសម័យបុរាណស្រង់ចេញពីប្រាសាទភ្នំហាន់ជ័យ

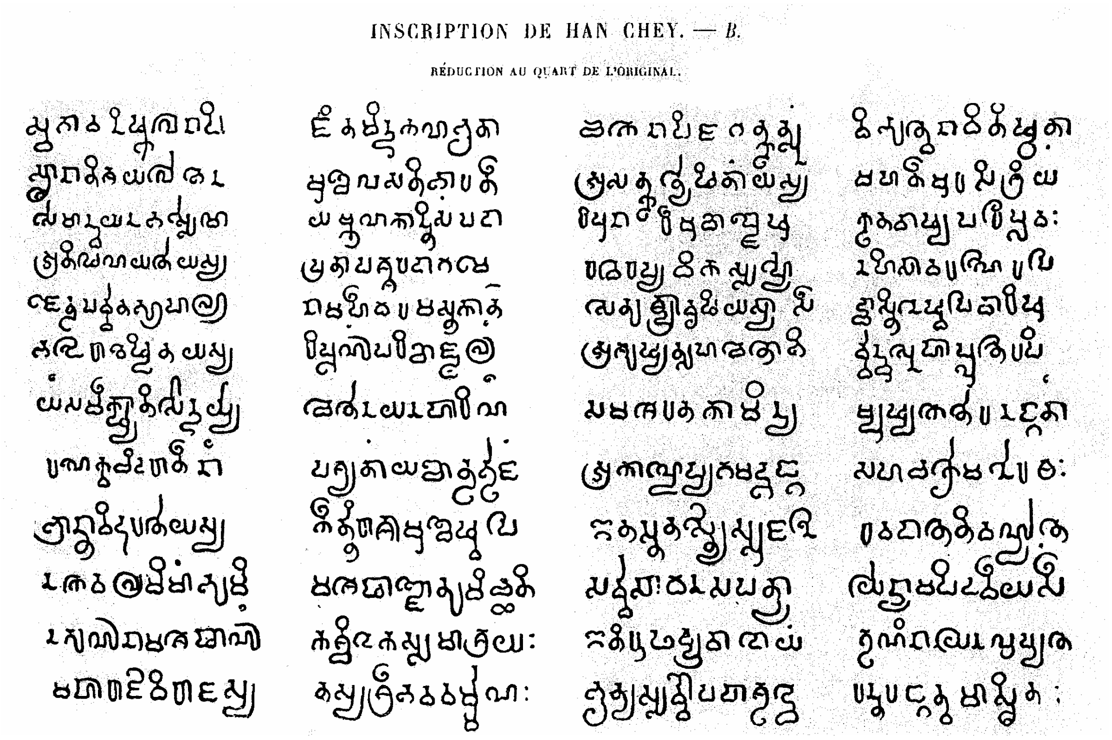

កិច្ចការទី២៖ ការផ្តានអក្សរតាមជញ្ជាំង

ពេលធ្វើទស្សនកិច្ចនៅតាមប្រាសាទបុរាណ ការងារដែលគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍មួយទៀតគឺយកក្រដាសនិងខ្មៅដៃ ដើម្បីឱ្យសិស្សអាចសរសេរផ្តានអក្សរសិលាចារិកនោះ ប៉ុន្តែត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីអាជ្ញាធរ ឬអ្នកគ្រប់គ្រងដែលអាស្រ័យនៅទីនោះជាមុនសិន ដើម្បីជៀសវាងមានបញ្ហានៅពេលដំណើរការ។ អក្សរដែលបានផ្តិតនេះ អាចយកមកបង្ហាញដល់សិស្សផ្សេងៗទៀតដោយចាត់ទុកថាជាផ្នែកមួយនៃការតាំងពិព័រណ៍របស់ក្លឹប។

កិច្ចការទី៣៖ ការគូសផែនទី

ការគូសផែនទីប្រាសាទ ឬទីកន្លែងមួយ ក៏ជាលំហាត់ដែលមានសារៈប្រយោជន៍ផងដែរក្នុងការជួយឱ្យសិស្សគ្រប់ៗគ្នាបានយល់ពីភាពល្អប្រណីតនៃប្រវត្តិសាស្ត្រនៅកន្លែងនោះ។ ការគូសផែនទីអំពីទ្រង់ទ្រាយប្រាសាទបុរាណនៅកន្លែងណាមួយអាចបង្ហាញយើងច្រើនពីជំនឿ និងទំនៀមទម្លាប់កាលពីសម័យបុរាណ។ ឧទាហរណ៍ ប្រាសាទជាធម្មតាមានការរចនាតាមរបៀបដែលតំណាងឱ្យទេវកថាសាសនាហិណ្ឌូពីបុរាណ ដែលគេមានជំនឿថាភ្នំសុមេរុ (Mt. Meru) ជាចំណុចកណ្តាលនៃពិភពលោក។ កំពូលប្រាសាទអង្គរវត្តតំណាងឱ្យភ្នំសុមេរុ (Mt. Meru) ហើយគូទឹកដែលគេជីកជុំវិញប្រាសាទតំណាងឱ្យមហាសមុទ្រដែលព័ទ្ធជុំវិញពិភពលោក

នេះបើគិតតាមជំនឿសាសនាហិណ្ឌូកាលពីបុរាណ។ លើសពីនេះទៅទៀត ក្លោងទ្វារកណ្តាលនៃប្រាសាទជាធម្មតាបែរមុខទៅទិសខាងកើត ប៉ុន្តែមានក្លោងទ្វារប្រាសាទមួយ(ប្រាសាទអង្គរវត្ត) បែរមុខទៅទិសខាងលិច ហើយការបែរមុខទៅទិសខាងលិចនេះ គឺជាភាពល្អគ្មានពីរក្នុងចំណោមប្រាសាទទាំងឡាយ។ ការគូសផែនទីនៃទីតាំងសមរភូមិ ក៏ជាលំហាត់មួយដែលគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ផងដែរ ដែលអាចនិយាយរៀបរាប់រឿងរ៉ាវបានយ៉ាងច្រើនពីព្រឹត្តការណ៍ដែលកើតមានឡើង។ នៅក្នុងសម័យអាណានិគមបារាំង ម៉ូដអគារអាចបង្ហាញយើងយ៉ាងច្រើនពីគោលគំនិតរបស់វិស្វករបារាំងនាសតវត្សរ៍ទី១៩។ ឧទាហរណ៍ សំណង់អគារក្នុងខេត្តកំពង់ចាមមានលំនាំប្លង់ដែលជាន់ខាងលើស្អាតជាងជាន់ខាងក្រោម។ ការស្រាវជ្រាវបែបនេះធ្វើឱ្យយើងដឹងពីទ្រង់ទ្រាយអគារដែលមាននៅខេត្តផ្សេងៗទៀត ដូចជាខេត្តបាត់ដំបង និងទីក្រុងភ្នំពេញ។

កិច្ចការទី៤៖ ការស្រាវជ្រាវប្រវត្តិពិត និងរឿងព្រេងទាក់ទងនឹងទីកន្លែង

នៅមុនពេលធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកន្លែងណាមួយ សិស្សគួរស្វែងយល់ពីប្រវត្តិកន្លែងនោះជាមុនសិន។ ទាក់ទងនឹងប្រាសាទ ជួនកាលយើងស្រាវជ្រាវដឹងដោយការសួរព្រះសង្ឃ ឬចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ។ នៅមានសៀវភៅល្អៗជាច្រើនដែលបានរៀបរាប់ពីទីកន្លែងទាំងនោះ ហើយសៀវភៅទាំងនោះអាចរកបានក្នុងបណ្ណាល័យរបស់សាលា (ឧ. សៀវភៅមានចំណងជើងថា *ប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា* និពន្ធដោយលោក មីសែល ត្រាណេ (Michel Tranet)។ ឧទាហរណ៍ ប្រាសាទនគរបាជ័យដែលស្ថិតក្នុងខេត្តកំពង់ចាមមានភាពល្បីល្បាញដែលបានកសាងឡើងដោយស្តេចមួយអង្គ ក្នុងគោលបំណងសុំខមាទោសដល់ទង្វើដែលខ្លួនបានសម្លាប់ព្រះបិតារបស់ខ្លួន និងរៀបអភិសេកជាមួយនឹងព្រះមាតារបស់ខ្លួននោះ។ ប្រាសាទដើងព្រៃនៅក្នុងស្រុកបាធាយ ខេត្តកំពង់ចាម បានកសាងឡើងដោយមានកំពូលខ្ពស់ដូចទៅនឹងប្រាសាទអង្គរវត្ត។ នៅក្នុងស្រុកត្បូងឃ្មុំ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ មានប៉មនាឡិកាចាស់មួយស្ថិតនៅតាមដងទន្លេមេគង្គ ដែលបាន កសាងដោយបារាំងដើម្បីត្រួតពិនិត្យចរាចរណ៍ផ្លូវទឹក និងពាណិជ្ជកម្មដែលជាមធ្យោបាយមួយកាលពីសតវត្សរ៍មុន។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ សិស្សអាចធ្វើការស្រាវជ្រាវនៅតាមទីកន្លែងផ្សេងៗរួមមានទីតាំងសមរភូមិ វិហារសាសនា ឬទីកន្លែងប្រវត្តិសាស្ត្រថ្មីៗដូចជា វាលពិឃាដ ជាដើម។

កិច្ចការទី៥៖ ការស្រាវជ្រាវរចនាបថចម្លាក់ ឬស្ថាបត្យកម្ម

កិច្ចការសំខាន់មួយផ្សេងទៀតដែលសិស្សអាចធ្វើការស្រាវជ្រាវបាន គឺការឈ្វេងយល់ពីគោលគំនិតសំណង់ប្រាសាទ ថាតើវាត្រូវបានកសាងឡើងតាមរចនាបថអ្វី។ ឧទាហរណ៍ ប្រាសាទនគរបាជ័យបានកសាងដោយថ្មភក់ពណ៌ខ្មៅ ដែលនេះជាសម្ភារៈសំណង់មានលក្ខណៈខុសប្លែកពីធម្មតាក្នុងសម័យនោះ និងមួយចំណែកទៀតគឺបញ្ជាក់ពីភាពល្អអស្ចារ្យគ្មានពីរ។ ជាធម្មតា ប្រាសាទដែលកសាងដោយថ្មភក់ពណ៌ខ្មៅ គឺជាប្រាសាទដែលបង្ហាញពីទឹកដៃដ៏ប៉ិនប្រសប់របស់អ្នកកសាង។ ព្រមជាមួយគ្នានេះដែរ សិស្សក៏អាចរាប់ចំនួនរូបគំនូរ និងការពណ៌នារបស់រូបគំនូរទាំងនោះ (រូបគំនូរបរិយាយពីរឿងព្រះពុទ្ធ រឿងទេវកថាសាសនាហិណ្ឌូ ។ល។) ហើយប្រសិនបើយើងមានម៉ាស៊ីនថតរូបមួយវាពិតជាល្អ និងមានប្រយោជន៍ខ្លាំងណាស់។ ចំពោះសំណង់អគារចាស់ៗជំនាន់បារាំងវិញ សិស្សអាចព្យាយាមស្វែងយល់ពីភាពទាក់ទាញអារម្មណ៍ និងភាពល្អឥតខ្ចោះរបស់វា ដូចជាការរចនាទ្វារដែលមានលក្ខណៈកោង ការប្រកក្បឿងទល់មុខគ្នា និងមានការរចនាប្រកបដោយភាពសមស្របគ្នា។

៤.២.២. សកម្មភាពស្រាវជ្រាវប្រវត្តិសាស្ត្រតាមរយៈសម្ភាសន៍

ការធ្វើបទសម្ភាសជាមួយចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យនៅក្នុងតំបន់ណាមួយ គឺជាវិធីសាស្ត្រដ៏សំខាន់ដើម្បីស្វែងរកប្រវត្តិទីកន្លែងនោះ។ សិស្សក្នុងក្លឹបគួរតែពិនិត្យមើលប្រធានបទមួយដែលគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ និងត្រូវស្រាវជ្រាវរកព័ត៌មានបន្ថែមទៀតដោយធ្វើការជជែកសួរជាមួយចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ ព្រះសង្ឃ និងអ្នកដែលដឹងរឿងរាវទីកន្លែងប្រវត្តិសាស្ត្រនោះ។ ការធ្វើបទសម្ភាស គួរសរសេរជារបាយការណ៍ខ្លីៗប្រហែលជា ២ ទៅ ៥ទំព័រ ដែលនិយាយពីការស្រាវជ្រាវ ហើយរបាយការណ៍នោះទៀតសោតគួរមានរូបគំនូរ រូបភាព និងដ្យាក្រាមផ្សេងៗស្របតាមស្ថានការណ៍ចាំបាច់។ នៅខាងក្រោមនេះ គឺជាប្រធានបទគួរចាប់អារម្មណ៍មួយចំនួនដែលក្លឹបគួរធ្វើការស្រាវជ្រាវៈ

កិច្ចការទី១៖ ឈ្មោះទីកន្លែង

គ្រប់ភូមិឃុំទាំងអស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មានឈ្មោះគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ ហើយឈ្មោះទាំងនោះសុទ្ធតែមានប្រវត្តិរឿងរ៉ាវរបស់វា។ ឧទាហរណ៍ ហេតុអ្វីបានជាគេហៅថា **ស្វាយធំ ព្រៃឈរ ជើងព្រៃ** យើងគួរមានសំណួរខ្លះៗទាក់ទងនឹងឧទាហរណ៍ទាំងនេះ ដូចជា ភូមិ**ស្វាយធំ** វាហាក់បីដូចជាភូមិនោះត្រូវបានគេដាក់ឈ្មោះបន្ទាប់ពីមានដើមស្វាយមួយដើម ដែលធំអស្ចារ្យជាងគេហើយមើលទៅ សិស្សអាចសួរថា តើដើមស្វាយនោះដុះនៅត្រង់ណា? មានអាយុកាលប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ? នរណាជាអ្នកដាំវា? គេកាប់វាចោលនៅពេលណា? ហេតុអ្វីបានគេកាប់វាចោល? គេកាប់ចោលប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ? នរណាកាប់វាចោល?។ល។ ទាំងនេះគឺជាសំណួរសម្រាប់សិស្សធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងសរសេរជារបាយការណ៍។ ក្នុងការប្រជុំក្លឹប និងមុនពេលសិស្សធ្វើទស្សនកិច្ចសិក្សា គ្រូត្រូវជួយសិស្សឱ្យគិតរកសំណួរបន្ថែមបន្ទាប់ពីសិស្សជ្រើសរើសយកប្រធានបទស្រាវជ្រាវណាមួយរួចរាល់។

កិច្ចការទី២៖ ការកត់ត្រាពីការប្រែប្រួលទីកន្លែង

ជាញឹកញាប់ការស្រាវជ្រាវពីពេលវេលា(កាលបរិច្ឆេទ)ធ្វើឱ្យយើងមានការលំបាក ឬដឹងដោយស្រពិចស្រពិល។ ប្រវត្តិសាស្ត្រ គឺជាការកត់ត្រាដ៏សំខាន់ពីព្រឹត្តិការណ៍ផ្លាស់ប្តូរនៅជុំវិញខ្លួនយើង និងដើម្បីឱ្យយើងកាន់តែមានគំនិតល្អប្រសើរទាក់ទងនឹងការផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែង និងដំណើរការផ្លាស់ប្តូររបស់វា។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រវត្តិទីកន្លែងមិនត្រូវបានគេសរសេរទុកទេ ដូច្នេះយើងត្រូវសួរម្ចាស់មូលដ្ឋានដែលគាត់នៅចាំពីរឿងរ៉ាវទាំងនោះ ដូចជាការកសាង ការបំផ្លាញ និងការប្រែប្រួល ជាដើម។ ប្រវត្តិសាលារៀនគឺជាប្រធានបទស្រាវជ្រាវដែលគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ ពីព្រោះជាធម្មតាតែងមានគ្រូបង្រៀនដែលមានវ័យចំណាស់ ឬនាយកសាលាដែលគាត់នៅចាំថា តើសាលារៀននោះបានកសាងជាលើកឡើងនៅឆ្នាំណា? នរណាជានាយកសាលានាពេលនោះ? និងរឿងរ៉ាវផ្សេងៗទៀត។ រីឯគ្រូគួរតែជួយសិស្សឱ្យរកនឹកសរសេរសំណួរមុនពេលពួកគេទៅធ្វើការស្រាវជ្រាវនៅតាមទីកន្លែងជាក់ស្តែង។

កិច្ចការទី៣៖ ការកត់ត្រាពីវត្ថុបុរាណ និងប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់ចាស់ៗ

នៅក្នុងជីវភាពរស់នៅតែងមានការផ្លាស់ប្តូរជាប្រចាំនៅជុំវិញខ្លួនយើងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ជាហេតុធ្វើឱ្យប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ និងរបៀបរបបធ្វើការងាររលុបបាត់។ ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ប្រពៃណីកាលពីសម័យបុរាណជាច្រើនត្រូវបានគេឈប់ប្រើ។ មនុស្សកាន់តែតិចទៅៗ ដែលបានប្រឹងប្រែងរៀនលេងឧបករណ៍តន្ត្រី

បុរាណ ហើយទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីសំខាន់ៗផ្សេងៗ ដូចជាអាពាហ៍ពិពាហ៍ ពិធីបុណ្យទានផ្សេងៗ មិនត្រូវបានគេយកមកអនុវត្តឱ្យដូចកាលពីដើមនោះទេ។ វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលសិស្សគួរជ្រើសរើសប្រធានបទណាមួយស្តីពីការប្រែប្រួលទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណី ហើយធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវជាមួយចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យក្នុងភូមិស្រុកខ្លួន។ ប្រធានបទស្រាវជ្រាវទាំងនោះរួមមាន ឧបករណ៍បុរាណសម្រាប់ធ្វើកសិកម្ម ឧបករណ៍នេសាទ ឧបករណ៍សម្រាប់ដឹកគាស់ក្នុងព្រៃ ឬរបៀបធ្វើបុណ្យទានកាលពីសម័យបុរាណ។ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវទាំងនេះនឹងផ្តល់ឱកាសដល់សិស្សឱ្យចេះគូររូប និងសង់ដ្យាក្រាមបានច្រើន។

កិច្ចការផ្សេងៗ៖

គ្រូ និងសិស្ស អាចគិតគូរលើការជ្រើសរើសប្រធានបទផ្សេងៗក្រៅពីនេះមកធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ រីឯប្រធានបទខាងលើ គឺគ្រាន់តែជាគំនិតមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ។

៤.២.៣. ការតាំងពិព័រណ៍ស្នាដៃក្នុងបណ្ណាល័យ និងថ្នាក់រៀន

គម្រោងប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍មួយទៀតសម្រាប់ក្លឹបនោះគឺ ការរៀបចំតាំងពិព័រណ៍ ដែលធ្វើឱ្យប្រវត្តិសាស្ត្រកាន់តែមានភាពទាក់ទាញចិត្តមនុស្សទាំងឡាយ ហើយនឹងអាចប្រាប់ឱ្យដឹងពីព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ ដែលបានកើតមានឡើងនៅក្នុងតំបន់ណាមួយ ឬនៅក្នុងប្រទេសទាំងមូល។ ការតាំងពិព័រណ៍នេះអាចរៀបចំក្នុងបណ្ណាល័យ បន្ទប់រៀន ឬនៅក្នុងទីធ្លាបរិវេណសាលា។ ក្លឹបអាចរៀបចំការតាំងពិព័រណ៍ ២ ឬ ៣ ឬច្រើនតាមចំនួនសមាជិកក្នុងក្រុម។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ មានការណែនាំថា សូមឱ្យសិស្សរៀបចំការតាំងពិព័រណ៍ជាក្រុមដើម្បីសន្សំពេលវេលា ពីព្រោះមានការងារច្រើនណាស់នៅក្នុងសកម្មភាពនេះ ដូចជា ការគូសរូបភាព ការតុបតែងលម្អ ការស្រាវជ្រាវ ។ល។ ខាងក្រោមនេះ គឺជាគំនិតបំផុសមួយចំនួនសម្រាប់ការតាំងពិព័រណ៍៖

ប្រធានបទទី១៖ ប្រភេទក្រដាសប្រាក់នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ

ប្រភេទក្រដាសប្រាក់ខុសៗគ្នាដែលត្រូវបានគេប្រើក្នុងសម័យប្រវត្តិសាស្ត្រជាច្រើននៅប្រទេសកម្ពុជា ក៏ជាសញ្ញាមួយប្រាប់ពីរឿងរ៉ាវដ៏គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ស្តីពីការផ្លាស់ប្តូរក្នុងសង្គម។ សិស្សអាចស្រាវជ្រាវរកគំរូរូបិយប័ណ្ណ ក្នុងអំឡុងសម័យកាលនីមួយៗ (ឬទិញក្រដាសប្រាក់នោះពីទីផ្សារ) ហើយបង្កើតជាតារាងមួយដែលពណ៌នាពីរដ្ឋាភិបាលនាសម័យកាលនោះ ឆ្នាំដែលក្រដាសប្រាក់នៅមានការប្រើប្រាស់ ឬព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗដែលកើតឡើងក្នុងពេលនោះ។ សូមមើលក្នុងឧទាហរណ៍ខាងក្រោម៖

ការតាំងពិព័រណ៍ក្នុងបណ្ណាល័យស្ដីពីប្រភេទប្រាក់តាមសម័យកាលខុសៗគ្នា

<table>
<tr><th>ប្រភេទក្រដាសប្រាក់</th><th>សម័យកាលប្រវត្តិសាស្ត្រ</th></tr>
<tr><td>
</td><td>ក្រដាស ប្រាំរៀល
សម័យរាជាណាចក្រកម្ពុជាលើកដំបូង
ឆ្នាំ១៩៥៤-១៩៧០</td></tr>
<tr><td>
</td><td>ក្រដាស មួយរយរៀល
សម័យសាធារណរដ្ឋខ្មែរ
ឆ្នាំ១៩៧០-១៩៧៥</td></tr>
<tr><td>
</td><td>ក្រដាស មួយរៀល
សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ
ឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩
(សម្គាល់៖ ប្រាក់ត្រូវបានបោះពុម្ព ប៉ុន្តែគ្មានចរាចរទេក្នុងសម័យកាលនោះ)</td></tr>
<tr><td>
</td><td>ក្រដាស ម្ភៃរៀល
សម័យសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា
ឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៨៧</td></tr>
</table>

ប្រធានបទទី២៖ ប្រភេទទង់ជាតិនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ

ការតាំងពិព័រណ៍មួយទៀតស្ដីពីទង់ជាតិ ដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងប្រភេទក្រដាសប្រាក់ខាងលើ ហើយសិស្សអាចស្រាវជ្រាវរកប្រភេទទង់ជាតិខុសៗគ្នា ពីសម័យកាលមួយទៅសម័យកាលមួយមកបង្ហាញ។

ប្រធានបទទី៣៖ អក្សរបុរាណ

ប្រធានបទនេះបានពីការធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សាដែលបានបកស្រាយកាលពីទំព័រខាងដើម។ ការតាំងពិព័រណ៍រួមមាន ការផ្ដិតយកអក្សរសិលាចារិក និងការពន្យល់បកស្រាយខ្លីៗពីកន្លែងថាតើការតាំងពិព័រណ៍នេះបានមកពីកន្លែងណា និងកើតមានឡើងក្នុងអំឡុងពេលណា។ ជាមួយគ្នានេះដែរសិស្សអាចផ្ដល់ជាឧទាហរណ៍ខ្លះៗពីអក្សរសម័យបុរាណ និងបង្ហាញពីការផ្លាស់ប្ដូរអក្សរ និងលេខទៅតាមសម័យកាលនីមួយៗ។

ប្រធានបទទី៤៖ ការកំណត់ទីតាំងប្រាសាទ

នេះគឺជាប្រធានបទមួយផ្សេងទៀតដែលបានមកពីការធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សាតាមមូលដ្ឋាន។ សិស្សអាចកំណត់ពីទីតាំងប្រាសាទ និងគូសបញ្ជាក់ពីរូបភាពភូមិសាស្ត្រដែលនៅជុំវិញប្រាសាទ។ វាក៏មានភាពគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ផងដែរ នៅពេលសិស្សដាក់ខ្សែអំបោះពណ៌តាមទីកន្លែងក្នុងផែនទី (ឧ. ពីក្លោងទ្វារចូលទៅកាន់ប្រាសាទ បដិសរណដ្ឋានដ៏ពិសិដ្ឋ ។ល។) ជាមួយគ្នានេះដែរ ការតាំងពិព័រណ៍គួរមានរឿងនិទានស្ដីពីទីតាំងប្រាសាទ អាយុកាលរបស់ប្រាសាទ និងភាពទាក់ទាញអារម្មណ៍ពីសំណាក់ប្រាសាទនោះ។

ប្រធានបទទី៥៖ ការគូសបង្ហាញពីពេលវេលា

ការគូសបង្ហាញពីពេលវេលា គឺជាសោភណភាពមួយបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទដែលបង្ហាញពីព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗដែលបានកើតឡើង។ ការបង្ហាញពីពេលវេលាគួរសរសេរចំណងជើងបញ្ជាក់ពីរយៈពេលក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ។ ការពណ៌នាពីព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗត្រូវអមជាមួយនឹងរូបភាព ព្រមទាំងការពន្យល់បកស្រាយខ្លីៗពីអ្វីដែលបានកើតឡើង។ ចន្លោះពេលប្រវត្តិសាស្ត្រនៃព្រឹត្តិការណ៍នីមួយៗ គួរបញ្ជាក់ពីចំនួនឆ្នាំ។ ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃព្រឹត្តិការណ៍ដែលបានកើតឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៥៥ និងព្រឹត្តិការណ៍មួយទៀតដែលបានកើតឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៦៥ គួរតែពណ៌នាឱ្យបានវែងជាងពីរដងនៃព្រឹត្តិការណ៍ដែលបានកើតឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៦៥ និងឆ្នាំ១៩៧០។ ការគូសបង្ហាញពេលវេលា អាចពណ៌នាពីព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិជាលំដាប់លំដោយ។ នេះជាឧទាហរណ៍ព្រឹត្តិការណ៍មួយចំនួនក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងតំបន់ដែលអាចគូសជាដ្យាក្រាមបញ្ជាក់ពីពេលវេលាបាន៖

ប្រវត្តិសាលារៀនរបស់ខ្ញុំពីឆ្នាំ១៩៣៦ ដល់ឆ្នាំ១៩៩៩

- ១៩៣៦៖ សាលានេះកសាងដំបូងតាមរដ្ឋបាលបារាំង
- ១៩៤៥៖ សាលានេះបានខូចខាតដោយភ្លើងឆេះ ប៉ុន្តែបានកសាងឡើងវិញដោយថ្ម
- ១៩៥៦៖ សាលានេះបានកសាងបន្ថែមអគារ២ខ្នងទៀត
- ១៩៦៥៖ សាលានេះបានប្រែក្លាយទៅជាសាលាមធ្យមសិក្សា
- ១៩៧៣៖ សាលានេះបានខូចខាតម្ដងទៀតដោយសារការទម្លាក់គ្រាប់បែក

- ១៩៧៩៖ សាលានេះបានកសាងឡើងវិញដោយសហគមន៍មូលដ្ឋាន ប៉ុន្តែធ្វើដោយឈើ
- ១៩៩៣៖ សាលានេះបានយកធ្វើជាស្ថានីយបោះឆ្នោត អំឡុងពេលបោះឆ្នោតជាតិលើកដំបូងនៅកម្ពុជា
- ១៩៩៩៖ សាលានេះបានពង្រីកពេលដែលរដ្ឋាភិបាលកសាងអគារថ្មីធ្វើពីថ្មចំនួន ២ខ្នងទៀត

ប្រធានបទទី៦៖ ឧបករណ៍ ឬវត្ថុបុរាណជាប្រវត្តិសាស្ត្រ

សកម្មភាពស្រាវជ្រាវប្រវត្តិសាស្ត្រផ្ទាល់មាត់ អាចជួយបង្កើតឱ្យមានការតាំងពិព័រណ៍ពីឧបករណ៍ដែលមានអាយុកាលចំណាស់ដែលមនុស្សប្រើសម្រាប់ធ្វើស្រែចំការ ឬប្រមាញ់។ ការតាំងពិព័រណ៍នោះត្រូវមានរូបភាពដ៏គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍នៃឧបករណ៍អមជាមួយនឹងអត្ថបទបកស្រាយ។ ប្រសិនបើការតាំងពិព័រណ៍ធ្វើនៅកន្លែងដែលមានសុវត្ថិភាព យើងអាចតាំងបង្ហាញឧបករណ៍ ឬ វត្ថុបុរាណទាំងអស់នោះ។

ប្រធានបទទី៧៖ ដ្យាក្រាមគ្រួសារ

ព្រមជាមួយគ្នានេះ សិស្សអាចធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីគ្រួសាររាជវង្សសំខាន់ណាមួយក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ហើយបង្កើតជាដ្យាក្រាមគ្រួសារមួយដែលបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងស្តេចអង្គនីមួយៗស្របតាមប្រវត្តិសាស្ត្រខុសៗគ្នា។ សូមមើលឧទាហរណ៍មួយស្តីពីដ្យាក្រាមពង្សាវលីព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧

ដ្យាក្រាមពង្សាវលីព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧

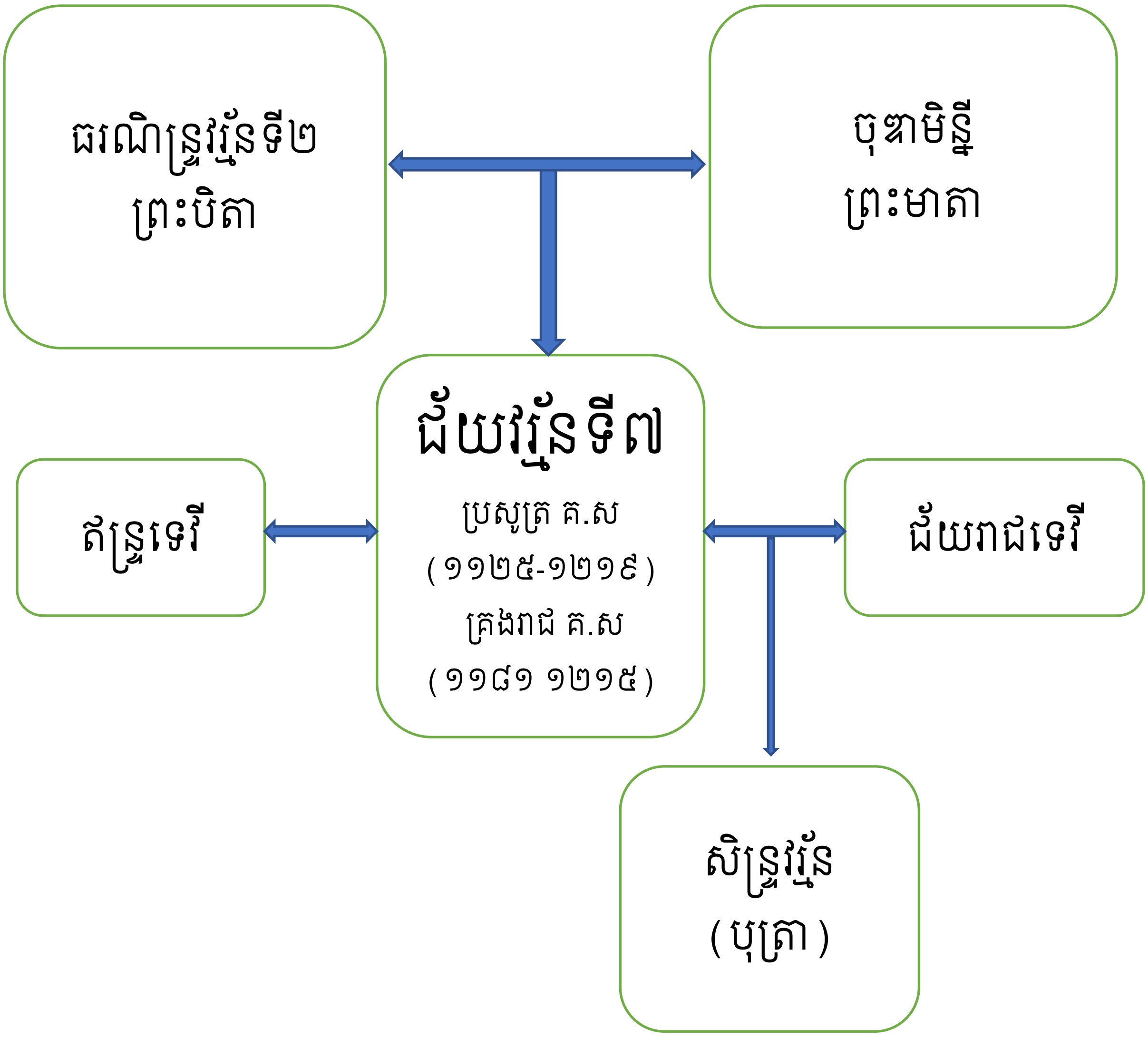

៤.២.៤. ការអញ្ជើញវាគ្មិន

យើងក៏អាចអញ្ជើញចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យឱ្យមកជួបក្រុមសិស្ស ដោយបរិយាយពីបទពិសោធដែលទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រមូលដ្ឋាន។ ព្រះសង្ឃ ឬព្រឹទ្ធាចារ្យ ជាមនុស្សដែលសក្តិសមជាងគេក្នុងការមកទស្សនាសាលារៀនក្នុងឋានៈជាភ្ញៀវដែលអាចបរិយាយពីប្រវត្តិអ្វីមួយបាន។ ប្រធានបទដែលអញ្ជើញពួកគាត់ឱ្យមកបរិយាយរួមមានដូចខាងក្រោម៖

ប្រធានបទទី១៖ ស្ថានភាពរស់នៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់បារាំង

រឿងរ៉ាវពាក់ព័ន្ធនឹងជីវភាពរស់នៅដ៏គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ជាច្រើន ក្នុងរយៈពេលមួយក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់បារាំង ដែលចាស់ៗអាចរៀបរាប់បាន។ ឧទាហរណ៍ មានការយកពន្ធតឹងរឹងដែលធ្វើឱ្យប្រជាជនកម្ពុជាបានធ្វើការតវ៉ាប្រឆាំងក្នុងអំឡុងពេលនោះ។ ប្រជាជនត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យបង់ពន្ធថ្លៃសំលៀកបំពាក់យ៉ាងតឹងរឹង និងហាមមិនឱ្យស្លៀកពាក់ខោអាវដែលគ្មានស្លាកពន្ធនៅតាមទីសាធារណៈឡើយ។

ប្រធានបទទី២៖ នៅពេលមានព្រៃឈើ

ផ្ទៃដីប្រទេសកម្ពុជាគ្របដណ្តប់ដោយព្រៃឈើយ៉ាងក្រាស់ ប៉ុន្តែព្រៃឈើជាច្រើនត្រូវបានគេកាប់ចោលអស់ក្នុងសម័យសង្គ្រាមក្នុងស្រុកដើម្បីរារាំងសកម្មភាពពួកប្រឆាំង។ ដូច្នេះយើងត្រូវអញ្ជើញចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យណាម្នាក់ ដើម្បីមកធ្វើការជជែកសួរនាំថាតើគេបានកាប់ព្រៃឈើនៅពេលណា? ព្រៃឈើទាំងអស់នោះកាលពីមុនវាដុះនៅឯណា? ហើយថាតើមានសត្វអ្វីខ្លះដែលធ្លាប់បានមករស់នៅក្នុងព្រៃនោះ?

ប្រធានបទទី៣៖ ការអប់រំនៅកម្ពុជាពេលអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្ន

វាជាប្រធានបទដែលមានសារៈប្រយោជន៍មួយក្នុងការជជែកពីការប្រែប្រួលការអប់រំនៅកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេលជាង ៤០ ឬ ៥០ ចុងក្រោយនេះ។ នៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ យើងឃើញមានសាលារៀនជាច្រើនបើធៀបនឹងសាលារៀនដែលមានកាលពីទសវត្សឆ្នាំ១៩៥០ និងឆ្នាំ១៩៦០ ជាពិសេសគឺសាលាមធ្យមសិក្សា។ បើក្រឡេកទៅមើលសម័យអតីតកាល គឺមានសាលាមធ្យមសិក្សាតែមួយគត់នៅក្នុងខេត្តនីមួយៗ ហើយភាសាដែលបង្រៀននៅពេលនោះ គឺភាសាបារាំង មិនមែនភាសាខ្មែរនោះទេ។ លើសពីនេះទៅទៀត រចនាសម្ព័ន្ធប្រព័ន្ធអប់រំត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរពីប្រព័ន្ធអប់រំរបស់បារាំង (ត្រង់ថា ថ្នាក់រៀនបានបញ្ច្រាស់ពីសម័យនោះ គឺថ្នាក់ទី១ សព្វថ្ងៃ ស្មើនឹងថ្នាក់ទី១២ នៃប្រព័ន្ធអប់រំចាស់របស់បារាំង) ឱ្យទៅជាប្រព័ន្ធអប់រំបែបអន្តរជាតិដែលប្រើពេល ៦ ឆ្នាំសម្រាប់សិក្សានៅកម្រិតបឋមសិក្សា និង ៦ឆ្នាំទៀតនៅកម្រិតមធ្យមសិក្សា។ សិស្សអាចសួរនាំអ្នកណាម្នាក់ដែលមានវ័យចំណាស់ ហើយមានចំណេះដឹងលើការអប់រំ (ឧ. នាយកសាលាដែលមានបទពិសោធ) ពីការផ្លាស់ប្តូរប្រព័ន្ធអប់រំទាំងផ្នែកប្រសិទ្ធភាព រចនាសម្ព័ន្ធ និងកម្មវិធីសិក្សា។

៤.២.៥. ការបង្កើតខិត្តប័ណ្ណផ្សព្វផ្សាយតំបន់មូលដ្ឋាន

ខិត្តប័ណ្ណគឺជាវិធីដ៏ល្អមួយដែលអាចដាក់បញ្ចូលព័ត៌មានងាយៗជាច្រើន ដើម្បីទាក់ទាញពីកន្លែងណាមួយ។ ខិត្តប័ណ្ណគឺជាសន្លឹកក្រដាសមួយដែលបត់ជាបីផ្នែកផ្សេងៗគ្នា។ សិស្សអាចផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានជាច្រើនដែលគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍សម្រាប់អ្នកមកទស្សនកិច្ចក្នុងមូលដ្ឋានរបស់ពួកគេ (ឧ. ម្ហូបតំបន់ ប្រាសាទបុរាណ

តំបន់ទេសចរណ៍ធម្មជាតិ បុណ្យប្រពៃណីរបស់សហគមន៍។ល។)។ ចូរចាំថា ចំណុចសំខាន់ក្នុងខិត្តប័ណ្ណគឺធ្វើឱ្យអ្នកអានចង់មកទស្សនកិច្ចក្នុងមូលដ្ឋានរបស់យើង ដូចនេះវាពិតជាល្អប្រសិនបើយើងបន្ថែមដោយរូបភាពផ្ទាំងគំនូរ ដើម្បីធ្វើឱ្យវាមានភាពទាក់ទាញ។

៤.២.៦. ការផ្សារភ្ជាប់ក្លឹបជាមួយនឹងការរៀនសូត្ររបស់សិស្សដទៃទៀត

ទោះបីជាសិស្សទាំងអស់មិនមែនជាសមាជិកក្នុងក្លឹបក៏ដោយ វាមានសារៈសំខាន់ក្នុងការដែលសមាជិកក្លឹប ចេះចែករំលែកបទពិសោធជាមួយនឹងសិស្សដទៃ។ សកម្មភាពមួយចំនួនដែលរៀបរាប់ខាងលើ បានផ្តល់ឱកាសយ៉ាងពេញលេញដើម្បីចែករំលែកព័ត៌មានស្រាវជ្រាវពីប្រវត្តិសាស្ត្រដល់សិស្សដទៃទៀតដូចជា ការដាក់តាំងពិព័រណ៍ និងការអញ្ជើញភ្ញៀវជាវាគ្មិនដែលអាចបរិយាយពីប្រវត្តិសាស្ត្រអ្វីមួយ។ វាក៏អាចធ្វើទៅបានផងដែរសម្រាប់សិស្សក្នុងថ្នាក់ដែលមិនមែនជាសមាជិកក្លឹបឱ្យចូលរួមក្នុងដំណើរការស្រាវជ្រាវ។ សមាជិកក្លឹបអាចត្រូវបានគេស្នើឱ្យដឹកនាំក្រុមក្នុងការបំពេញកិច្ចការដែលផ្តល់ឱ្យដូចបានរៀបរាប់កាលពីខាងដើម។ អ្នកដឹកនាំក្រុមអាចពន្យល់បកស្រាយដល់សិស្សផ្សេងៗទៀតពីអក្សរសិលាចារិក សារៈសំខាន់នៃទ្រង់ទ្រាយទីកន្លែងប្រវត្តិសាស្ត្រ ឬព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗមួយចំនួនដែលកើតឡើងនាពេលនោះ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី១៖ ការវាយតម្លៃចំណាប់អារម្មណ៍សិស្ស

សេចក្តីផ្តើម

ការចូលរួមក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាឱកាសមួយដើម្បីអនុវត្តសកម្មភាពគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ទាក់ទងនឹងប្រវត្តិមូលដ្ឋានណាមួយ ហើយនេះជាចំណុចមួយចំនួនដែលសិស្សគួរដឹងមុនពេលសម្រេចចិត្តថាតើត្រូវចូលរួមក្លឹបឬមួយយ៉ាងណា៖

- **វត្ថុបំណង៖** ដើម្បីបង្កើនការយល់ដឹងរបស់សិស្សពីប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងមូលដ្ឋាន។
- **សកម្មភាព៖** ធ្វើដំណើរទស្សនកិច្ចសិក្សា ការតាំងពិព័រណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រ ការស្រាវជ្រាវជាក្រុមតាមរយៈសម្ភាសន៍ និងការអានសៀវភៅ ។ល។
- **ការវាយតម្លៃ៖** ពុំមានការវាយតម្លៃ ឬដាក់ពិន្ទុជាលក្ខណៈផ្លូវការទេ គឺសិស្សចូលរួមក្នុងសកម្មភាពក្លឹបដោយការពេញចិត្តរបស់ពួកគេ ពុំមែនដោយសារការបង្ខំឡើយ។
- **ការចូលរួម៖** សមាជិកភាពក្លឹបចូលរួមដោយស្ម័គ្រចិត្ត។
- **ការប្រជុំ៖** ការប្រជុំសាមញ្ញ (ប្រហែល២សប្តាហ៍ម្តង) ដើម្បីពិភាក្សាពីសកម្មភាពដែលបានគ្រោងទុក។ ចំណុចខាងលើនេះ ត្រូវអនុវត្តក្រៅម៉ោងសិក្សា ឬថ្ងៃឈប់សម្រាក។

កម្រងសំណួរ៖

សូមបង្ហាញពីកម្រិតចាប់អារម្មណ៍របស់អ្នកពីការចូលរួមក្នុងក្លឹបប្រវត្តិសាស្ត្រដោយរើសយកប្រអប់តែមួយក្នុងចំណោមប្រអប់ទាំង៣ ខាងក្រោមនេះ៖

□ ខ្ញុំគ្មានចំណាប់អារម្មណ៍សោះក្នុងការចូលរួមក្នុងក្លឹបប្រវត្តិវិទ្យានេះ។

□ ខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការចូលរួមក្លឹបនេះ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនដឹងច្បាស់ថាតើខ្ញុំអាចមានពេលចូលរួមដែរឬទេ។

□ ខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការចូលរួមក្លឹបនេះណាស់ ហើយខ្ញុំដឹងច្បាស់ថាខ្ញុំមានពេលដើម្បីចូលរួមក្លឹបនេះ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី២៖ ការបែងចែកភារកិច្ច

១. ប្រធាន៖

- រៀបចំការប្រជុំក្លឹប
- សម្របសម្រួលរៀបចំរបៀបវារៈសម្រាប់ការប្រជុំនីមួយៗ
- សម្របសម្រួលការប្រជុំ
- ធានាថាកន្លែងប្រជុំអាចប្រើប្រាស់បាន ដោយធ្វើការសម្របសម្រួលជាមួយនឹងនាយកសាលា
- ទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងសមាជិកក្លឹប និងគណៈកម្មការមធ្យមសិក្សាសាលាធនធាន
- តាមដានការអនុវត្តផែនការសកម្មភាពក្រុម
- រាយការណ៍អំពីបញ្ហាដល់គ្រូសម្របសម្រួលក្លឹប ប្រសិនបើមាន

២. អនុប្រធាន

- បំពេញតួនាទីជាប្រធាន នៅពេលប្រធានអវត្តមាន
- ជួយសម្របសម្រួលការប្រជុំ
- សរសេរកំណត់ហេតុប្រជុំ

៣. ហេរញ្ញិក

- ទទួលខុសត្រូវចំពោះថវិកាដែលទទួលបានពីគ្រូដឹកនាំ ទទួលខុសត្រូវក្លឹបសម្រាប់សកម្មភាពផ្សេងៗ រួមមាន ការស្នើទិញសម្ភារៈសម្រាប់ការតាំងពិព័រណ៍ ការចុះតាមមូលដ្ឋាន។ល។
- ថែរក្សាទុកកំណត់ត្រាថវិកាទាំងអស់ពេលដែលបានទទួលពីគ្រូដឹកនាំក្លឹប។
- រៀបចំសំណើរ ឬចំណាយតាមការណែនាំរបស់គ្រូដឹកនាំក្លឹប។

៤. ប្រធានក្រុម

- ផ្តល់ភាពជាអ្នកដឹកនាំដល់ក្រុម
- ធ្វើរបាយការណ៍ក្នុងនាមតំណាងក្រុមជូនទៅប្រធានក្លឹប ឬគ្រូដឹកនាំក្លឹប
- ផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានដែលទទួលបានពីប្រធាន ឬគ្រូដឹកនាំក្លឹបដល់សមាជិកក្រុម

*គ្រូសម្របសម្រួលក្លឹប៖

- ផ្តល់ការណែនាំទូទៅពីគោលការណ៍ក្លឹបក្នុងការរៀបចំផែនការប្រជុំ ដឹកនាំការប្រជុំលើកទី១ ជ្រើសរើសប្រធានក្លឹប ប្រធានក្រុម អាចធ្វើការងារជាច្រើនបានដោយខ្លួនឯង។
- ផ្តល់ការគាំទ្របច្ចេកទេសក្លឹប(សម្របសម្រួលសម្ភាររូបវន្ត និងសកម្មភាពផ្សេងៗ)
- ជាអ្នកតំណាងក្លឹបចំពោះមុខគណៈកម្មការសាលាមធ្យមសិក្សាធនធានក្នុងពេលដំណើរការថវិកា
- សម្របសម្រួលសកម្មភាពរួមមាន ការធ្វើផែនការ និងសមិទ្ធផលដែលបានបង្កើតឡើង
- សម្របសម្រួលរវាងក្លឹប និងរដ្ឋបាលសាលាក្នុងការប្រើប្រាស់បណ្ណាល័យ ឬកន្លែងប្រជុំផ្សេងៗ។
- ត្រួតពិនិត្យធនធានថវិកាក្លឹប។

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣៖ ការកំណត់ផែនការ

ត្រីមាសទី១

សកម្មភាព	វិច្ឆិកា				ធ្នូ				មករា			
	១	២	៣	៤	១	២	៣	៤	១	២	៣	៤
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												

ត្រីមាសទី២

សកម្មភាព												
	១	២	៣	៤	១	២	៣	៤	១	២	៣	៤
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤៖ ការកំណត់ធនធាន

ការចំណាយ	រូបមន្ត	ចំនួន
1. ក្រដាសផ្ទាំងធំ	១គក្រ x ២ដុល្លា/គក្រ	២ដុល្លា
2. ហ្វឺតសរសេរក្តារខៀន	២ប្រអប់ x ២.៥០/ប្រអប់	៥ដុល្លា
3. ក្រដាសពណ៌	២រ៉ាម x ៤ដុល្លា/រ៉ាម	៨ដុល្លា
4. ការបោះពុម្ពសំណេរ	...	១០ដុល្លា
5. ការចុះមូលដ្ឋាន អាហារថ្ងៃត្រង់ រថយន្តឈ្នួល ម៉ាស៊ីនថតរូប	 ១៥នាក់ x ១ដុល្លា/នាក់ ២៥ដុល្លា/ថ្ងៃ x ១ថ្ងៃ ១កាមេរ៉ា x ៨ដុល្លា	 ១៥ដុល្លា ២៥ដុល្លា ៨ដុល្លា ៤៨ដុល្លា
6. ការចុះមូលដ្ឋាន អាហារថ្ងៃត្រង់ រថយន្តឈ្នួល ម៉ាស៊ីនថតរូប	 ១៥នាក់ x ១ដុល្លា/នាក់ ២៥ដុល្លា/ថ្ងៃ x ១ថ្ងៃ ១កាមេរ៉ា x ៨ដុល្លា	 ១៥ដុល្លា ២៥ដុល្លា ៨ដុល្លា ៤៨ដុល្លា
សរុប		**១២១ដុល្លា**